

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Бабасєвої Ірини Олексіївни

«Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості»,

яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування

за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації і виконання індивідуального плану навчальної та наукової роботи

Здобувачка Бабаєва Ірина Олексіївна виконала у повному обсязі Індивідуальний план виконання освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії. Освітня програма в обсязі 60 кредитів ECTS виконана у повному об'ємі. Здобувачка успішно склала іспити з наступних дисциплін: : «Концептуальні засади розвитку публічного управління та адміністрування»; «Публічна політика»; «Управління суспільним розвитком»; «Концептуальні засади сучасного наукового пізнання»; «Етика та світоглядні засади наукової діяльності»; «Методологічне забезпечення досліджень в сфері публічного управління та адміністрування»; «Методологічне забезпечення освітньої діяльності»; «Управління проектами»; «Комунікативні аспекти діяльності дослідника»; «Основи наукового мовлення»; «Інформаційні технології у науковій діяльності»; «Іноземна мова в професійній діяльності дослідника публічного управління та адміністрування»; «Інформаційно-аналітична складова публічного управління»; «Глобальне врядування і між рівневі відносини у публічному управлінні»; «Демократія участі та комунікації в публічному управлінні» та пройшла педагогічну практику.

У процесі навчання здобувачка набула усіх компетентностей, теоретичних знань, вмінь і навичок, визначених Стандартом вищої освіти третього науково-освітнього рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Усі заплановані види навчальних і підготовчих робіт було виконано своєчасно. Здобувачка творчо і плідно співпрацювала і з науковим керівником, і з викладачами кафедри протягом усього терміну навчання в аспірантурі.

2. Обґрунтування вибору теми дослідження

В обґрунтуванні актуальності обраної теми дисертаційного дослідження зазначається, що з початком COVID-19 та повномасштабних військових дій з лютого 2022 року, кардинально змінилися умови і форми трудової діяльності, умови та стан ринку праці

в сільській місцевості, намітилися нові тенденції розвитку професійних характеристик працівників та почали змінюватися потреби роботодавців щодо якості робочої сили та ін. Механізми, інструменти та заходи публічного управління зайнятістю мають забезпечувати розв'язання існуючих проблем і створювати підґрунтя для майбутнього післявоєнного розвитку економіки. Сьогодні має місце розрив між потенціалом тих інструментів публічного впливу в сфері зайнятості, що практично реалізуються або декларуються, і потребами об'єкта управління, який суттєво змінюється. Виникла нагальна потреба наукового обґрунтування удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості в умовах військового стану, повоєнного відновлення, цифрової та організаційної модернізації суспільних відносин.

Тема дисертаційної роботи Бабаєвої І. О. є актуальною, в ній проводиться аналіз причин та наслідків неефективної публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості в умовах невизначеності, що викликана військовими діями, цифровою модернізацією та ін. Розв'язання суперечностей публічного управління зайнятістю є нагальною потребою для забезпечення зростання рівня, якості та покращення рівня життя населення в сільській місцевості.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

У дисертаційній роботі представлено результати наукових досліджень, що проводилися автором в рамках науково-дослідної роботи кафедри управління персоналом та підприємництва Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна «Механізми розвитку людського потенціалу в інноваційній економіці» (державний реєстраційний номер – 0120U0105742). У межах цієї роботи авторкою обґрунтовано заходи сприяння реалізації людського потенціалу в сільській місцевості в Україні. А також в рамках міжкафедральної науково-дослідної роботи «Розвиток сільських територій в Україні в умовах децентралізації: виклики та можливості» (державний реєстраційний номер – 0119U001388), де автором проведено оцінку впливу децентралізації на зайнятість населення в сільській місцевості в Україні.

4. Особистий внесок дисертантки в отримання наукових результатів та їх новизна

Дисертація є самостійно виконаною науковою працею. Усі сформульовані в ній висновки, теоретичні положення та пропозиції ґрунтуються на особистих дослідженнях. У дисертації не використовувалися ідеї співвиконавців науково-дослідної роботи.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Викладені у дисертаційній роботі наукові положення, висновки та рекомендації відповідають вимогам щодо такого виду наукових досліджень. Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій дисертації підтверджується використанням авторкою фундаментальних положень теорії публічного управління та адміністрування, досліджень українських і зарубіжних учених, а також фактом опрацювання нею значного масиву теоретичних та статистичних даних. Обґрунтованість отриманих результатів підтверджується застосуванням досить різноманітних методів дослідження, а також їх позитивною оцінкою в процесі апробації на науково-практичних конференціях і конгресах, публікацією результатів дослідження у фахових та міжнародних періодичних наукових виданнях.

6. Наукове, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні конкретного науково-практичного завдання в сфері публічного управління та адміністрування – теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій з удосконалення публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості України.

Найважливішими результатами, що характеризують наукову новизну і розкривають логіку та зміст дисертації, є такі:

у перше:

– розроблено концептуальні основи дворівневої просторово детермінованої моделі публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості, перший рівень якої охоплює приміську і рекреаційну зони сільської місцевості і передбачає реалізацію механізму публічного впливу, який спрямовано на розвиток сільських цифрових екосистем підтримки зайнятості, подолання цифрових і кваліфікаційних розривів, підтримку цифрової зайнятості та ін.; другий рівень охоплює периферійну зону сільської місцевості і передбачає реалізацію механізму публічного впливу, який спрямовано на створення умов для поширення масової зайнятості на основі використання живої природи, регулювання процесів цифрової підтримки зайнятості, запровадження мережевого децентралізованого управління забезпеченням розвитку самозайнятості на селі з використанням інноваційних організаційних форм співпраці;

удосконалено:

– інструментарій публічної політики забезпечення зайнятості населення в

сільській місцевості шляхом обґрунтування змісту, принципів та заходів публічно керованої цифрової трансформації зайнятості населення з виділенням процесів керованої і еволюційної трансформації та спрямуванням заходів публічного управління зайнятостю в сільській місцевості на подолання протиріч, що охоплюють робочу силу та роботодавців і виникли переважно через процеси вимушеної міграції, посилення нерівномірності розподілу можливостей для розвитку зайнятості, загострення кваліфікаційних та цифрових розривів у сільській місцевості, посилення вимог щодо постійного зростання цифрової грамотності та цифрових компетентностей сільського населення;

– механізм реалізації публічної політики забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості шляхом обґрунтування запровадження для периферійної зони сільської місцевості організаційної моделі мережевого децентралізованого управління розвитком самозайнятості (через сприяння і підтримку особистих господарств населення), яка спирається на мережеву взаємодію у процесах публічного управління і у процесах побудови ланцюгів поставок; будується на принципах участі, співпраці, використання природної схильності до відповідної праці; передбачає або побудову національної мережі інфраструктурної підтримки самозайнятості та підприємницької діяльності в сільській місцевості, яка складається із забезпечуючих неприбуткових організацій з особливим механізмом управління, організації і функціонуванням, або створення і реалізацію національного проєкту з впровадження цифрової забезпечуючої екосистеми або платформи з відповідними програмними рішеннями національного рівня за участю органів державної влади, ІТ компаній, компаній-споживачів і компаній-постачальників;

дістало подальшого розвитку:

– уточнення понятійно-категоріального апарату в сфері публічного управління зайнятостю населення шляхом розкриття змісту понять: зайнятість населення в сільській місцевості, яка визначається як комплекс суспільно-економічних відносин, які охоплюють діяльність фізичних осіб в сільській місцевості, що пов'язана з прикладанням особистої праці згідно видів економічної діяльності з метою отримання економічної вигоди або певних благ шляхом задоволення суспільних потреб і з переважанням праці з живою природою і живими організмами; та публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості, яка визначається як взаємопов'язаний, науково обґрунтований і цілеспрямований комплекс дій суб'єктів публічного управління і врядування, спрямований на всебічну і повну реалізацію потенціалу формування і розвитку продуктивної зайнятості в сільській місцевості з урахуванням закономірностей територіального розподілу економічних можливостей і тенденцій змін суспільних відносин;

– теоретичні обґрунтування використання смарт систем в публічному управлінні

зайнятстю населення шляхом розробки публічно-управлінської концепції смарт-села з визначенням її складників, принципів і функцій та орієнтацією на розширення продуктивної зайнятості широких верств сільського населення при одночасному збереженні природного і соціокультурного середовища сільської місцевості та обмеженні цифрових відносин видами економічної діяльності і функціями публічного управління; спрямуванням її на розширення можливостей прикладання праці в сільській місцевості, збільшення зайнятості і самозайнятості через найкраще вирішення проблем забезпечення виробничої діяльності і просування продукції, адаптації компетенцій сільського населення для ефективної праці в симбіозі з природними екосистемами, цифровим і соціальним середовищем;

– науковий підхід щодо застосування у публічному управлінні просторового планування, зокрема через виділення трьох зон сільської місцевості за ознаками близькості розташування, інтенсивності транспортних, економічних і соціокультурних зв'язків з містом та граничної чисельності мешканців, з подальшим розробленням таргетованих заходів публічної політики забезпечення зайнятості в сільській місцевості, що дозволить здійснити гармонічне взаємоузгодження заходів публічного впливу і можливостей певної зони сільських територій для зростання чи оптимізації зайнятості.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання отриманих науково-практичних результатів в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування при удосконаленні інструментів реалізації публічної політики зайнятості населення в сільській місцевості.

Окремі наукові результати знайшли своє відображення в практичній діяльності Харківського обласного центру зайнятості, зокрема, пропозиції щодо розвитку цифрової зайнятості в сільських населених пунктах міських та приміських територіальних громад, подолання цифрових і кваліфікаційних розривів у сільській місцевості, розвитку державно-приватного партнерства в сфері забезпечення зайнятості у сільській місцевості (довідка про впровадження від Харківського обласного центру зайнятості).

Розроблені пропозиції щодо реалізації просторової моделі публічного управління сільською зайнятстю, заходів цифрової трансформації зайнятості, заходів підтримки і стимулювання сільського підприємництва та самозайнятості в сільській місцевості, формування цифрових компетенцій у сільських економічно активних осіб та розвитку сільської цифрової інфраструктури знайшли своє відображення в діяльності Краснокутської селищної ради Богодухівського району Харківської області (довідка від 27.05.2024 р).

Авторські розробки щодо концептуальних засад формування публічної політики

цифрової трансформації зайнятості; концепції смарт села за функціональним підходом; моделі дворівневої просторово детермінованої публічної політики забезпечення зайнятості в сільській місцевості України; організаційна модель мережевого децентралізованого управління забезпеченням економічної діяльності особистих селянських господарств, яка будується на принципах участі, співпраці, інтеграції в ланцюги поставок, використання природної схильності до відповідної праці, домінування нефінансової мотивації та ін. і спроможна забезпечити масову формалізовану зайнятість в сільській місцевості знайшли відображення у змісті дисципліни «Багаторівневе врядування та СМАРТ-міста», яка включена до магістерської освітньо-професійної програми «Публічне управління економічною та цифровою модернізацією суспільства» та дисципліни «Державне регулювання зайнятості», яка включена до магістерської освітньо-професійної програми «Управління персоналом та економіка праці» які викладаються в ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (акт від_____).

7. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах, опублікованих автором

Публікації здобувачки відповідають п. 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. № 44.

Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 16 публікаціях, з них 6 – у наукових фахових виданнях, 2- у міжнародних періодичних наукових виданнях, 7- тез доповідей, 1 – підрозділ у колективній монографії.

Статті у фахових наукових виданнях:

1. Бабаєва І.О. Передумови та перспективи розвитку дистанційної зайнятості в сільській місцевості України. *Теорія та практика державного управління*. 2020. № 4 (71). С. 139–146. DOI: 10.34213/tp.20.04.18

2. Бабаєв В. Ю., Бабаєва І. О. Публічне управління зайнятістю на рівні територіальних громад в контексті забезпечення розвитку сільських територій. *Теорія та практика державного управління*. 2022. Вип. 1 (74). С. 32–49. DOI: 10.26565/1727-6667-2022-1-03

3. Бабаєв В. Ю., Бабаєва І. О. Публічне управління зайнятістю населення сільських територій в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. *Актуальні проблеми державного управління*. 2022. № 2 (61). С. 157–179. DOI: 10.26565/1684-8489-2022-2-11

4. Бабаєва І. О. Зміна акцентів публічної політики забезпечення зайнятості в сільській місцевості України в умовах цифрових трансформацій та повоєнного

відновлення. *Теорія та практика державного управління*. 2023. Вип. 2 (77). С. 131–154. DOI: 10.26565/1727-6667-2023-2-08

5. Бабаєв В. Ю., Бабаєва І. О. Публічне управління смарт-розвитком соціальної інфраструктури сільських територій в контексті забезпечення зайнятості та соціального благополуччя. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 3 (31). С. 91–103. DOI: 10.52058/2786-5274-2024-3(31)-91-103

6. Статівка Н. В., Бабаєва І. О. Основні складові державного регулювання розвитку сільської соціальної інфраструктури. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. № 37. С. 131–136. DOI: 10.32782/pma2663-5240-2023.37.25

Наукові праці у міжнародних періодичних наукових виданнях

1. Babaiev V., Babaieva I. Public employment policy in conditions of uncertainty and digital changes. *SSP Modern Economics, State and Public Administration*. 2023. Vol. 2. Is. 1. P. 1-10. DOI: 10.53933/mespa.v2i1.95

2. Shkurat I., Valevskiy O., Sydorenko N., Serenok A., Babaieva I. Public policy in the field of professional orientation as a tool for the social state development. *Sci Herald Uzhhorod Univ Ser Phys*. 2024. Vol. 55. P. 1352-1359. DOI: 10.54919/physics/55.2024.135bf9

Наукові праці, які додатково відображають результати дисертації:

1. Бабаєв В. Ю., Бабаєва І. О. Заходи сприяння реалізації людського потенціалу в сільській місцевості в Україні. Людський потенціал в інноваційній економіці: теорія і практика управління розвитком: монографія / [Н. В. Статівка, О. В. Жадан, В. Л. Міненко та ін.]; за заг. ред. Н. В. Статівки, О. В. Жадана. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр». 2021. 340 с.

8. Дотримання академічної доброчесності

На підставі вивчення тексту дисертації здобувачки, її наукових праць та Протоколу контролю оригінальності (перевірку наявності текстових запозичень виконано в антиплагіатній Інтернет-системі Strikeplagiarism.com) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст дисертації не містить текстових запозичень, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

9. Апробація матеріалів дисертації

Основні ідеї, теоретичні положення та результати дисертаційного дослідження обговорювались на засіданнях кафедри управління персоналом та підприємництва; на XIV конференції молодих вчених кафедри економіки та права Народної української академії (м. Харків, 2020 р.); на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття:

погляд у майбутнє» (м. Харків, 2021р.); на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: в умовах гібридних загроз» (м. Харків, 2022 р.); на міжнародному науковому конгресі «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (м. Харків, 2023 р.); на III Міжнародній науково-практичній конференції «Grundlagen der modernen wissenschaftlichen Forschung» (м. Цюрих, Швейцарська Конфедерація, 2023 р.); VII Міжнародна науково-практична конференція «Current Issues and Prospects for The Development of Scientific Research» (м. Орлеан, Франція, 2023 р.); Міжнародна наукова конференція «Development trends in public management and administration in Ukraine and the Republic of Poland» (м. Рига, Латвія, 2023 р.).

10. Оцінка структури, мови та стилю дисертації

Матеріал дисертації викладено в логічній послідовності та доступно для сприйняття. Дисертація написана науковим стилем мовлення, структура дисертації відповідає алгоритму здійсненого автором дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації та кількість публікацій відповідають вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значимістю дисертаційна робота Бабаєвої І.О. на тему «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості» повністю відповідає галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» та відповідає паспорту спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування». Здобувачкою повністю виконано освітню та наукову складову третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

12. Результати обговорення та проведення презентації. Рекомендація дисертації до захисту

Здобувачка представила основні результати дисертаційної роботи на розширеному засіданні кафедри управління персоналом та підприємництва навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо попередньої експертизи дисертації (Витяг з протоколу №

розширеного засідання кафедри управління персоналом та підприємництва від 07 червня 2024 р.) у формі презентації та наукової дискусії після її завершення. На даному засіданні були присутні 14 науковців, із яких 4 доктора наук та 10 кандидатів наук.

У рамках цього розширеного засідання було ухвалено одноголосно (13 голосів «за») рекомендувати дисертаційну роботу Бабаєвої Ірини Олексіївни «Публічна політика забезпечення зайнятості населення в сільській місцевості» до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Головуючий на розширеному засіданні
кафедри управління персоналом та підприємництва

ННІ «Інститут державного управління»
ХНУ імені В.Н. Каразіна – доктор наук з
державного управління, професор,
професор кафедри економічної
політики та менеджменту
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

Микола КОВАЛЕНКО